

D E K R E T

z dnia 16 listopada 1945 r.

o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa.

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

ROZDZIAŁ I.

Przestępstwa przeciw bezpieczeństwu publicznemu.

Art. 1.

(1) Kto dopuszcza się gwałtownego zamachu na jednostkę sił zbrojnych polskich lub sprzymierzonych albo na osobę do nich należącą, podlega karze więzienia.

(2) Tej samej karze podlega, kto dopuszcza się gwałtownego zamachu na posła do Krajowej Rady Narodowej lub członka innej rady narodowej, urzędnika państwowego lub samorządowego albo przedstawiciela związku zawodowego lub organizacji politycznej albo społecznej o znaczeniu ogólnopaństwowym — podczas lub z powodu pełnienia obowiązków.

(3) Jeżeli sprawca przestępstwa, określonego w ust. (1) lub (2), działa przy użyciu broni albo w innych okolicznościach szczególnie obciążających,

podlega karze więzienia na czas nie krótszy od lat 3 lub dożywotnio albo karze śmierci.

Art. 2.

Kto dopuszcza się aktów sabotażu przez:

1) niszczenie lub czynienie niezdawnymi do użytku zakładów lub urządzeń użyteczności

publicznej albo komunikacji publicznej bądź urządzeń służących obronie Państwa Polskiego lub sprzymierzonego;

2) uniemożliwienie lub utrudnienie prawidłowego działania zakładów lub urządzeń wymienionych w pkt 1);

3) wytwarzanie zupełnie lub w znacznym stopniu niezdawnych przedmiotów wojskowego użytku,

podlega karze więzienia na czas nie krótszy od lat 3 lub dożywotnio albo karze śmierci.

Art. 3.

Kto bez zezwolenia wyrabia, gromadzi lub przechowuje broń palną, amunicję, materiały lub przyrządy wybuchowe albo inne przedmioty mogące spowodować niebezpieczeństwo powszechne,

podlega karze więzienia lub więzienia dożywotniego albo karze śmierci.

Art. 4.

Kto:

1) podrabia lub przerabia pieniądź polski albo obcy lub usuwa oznakę jego umorzenia;

2) pieniądź taki puszczą w obieg albo go w tym celu przyjmuje, przechowuje, przenosi lub przewozi;

3) w celu popełnienia czynu, określonego w pkt 1), sporządza, nabywa albo przechowuje środki techniczne,

podlega karze więzienia lub więzienia dożywotniego albo karze śmierci.

Art. 5.

Kto bez zezwolenia wyrabia lub posiada radiowy aparat nadawczy,
podlega karze więzienia.

Art. 6.

Obywatel polski, który wchodzi w porozumienie z osobą działającą w interesie obcego rządu lub obcej organizacji w celu działania na szkodę Państwa Polskiego,
podlega karze więzienia.

Art. 7.

Obywatel polski, który w związku z działalnością na szkodę Państwa Polskiego przyjmuje od osoby działającej w interesie obcego rządu lub obcej organizacji dla siebie albo innej osoby korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę, bądź takiej korzyści żąda,
podlega karze więzienia lub więzienia dożywotniego albo karze śmierci.

Art. 8.

Kto, działając na szkodę Państwa Polskiego, gromadzi lub przekazuje wiadomości, dokumenty lub inne przedmioty stanowiące tajemnicę państwową lub wojskową,
podlega karze więzienia lub więzienia dożywotniego albo karze śmierci.

Art. 9.

(1) Kto wprowadza w błąd władzę polską przez udzielenie jej fałszywych wiadomości lub dostarczenie podrobionych albo przerobionych dokumentów lub innych przedmiotów, mających znaczenie dla bezpieczeństwa Państwa Polskiego,
podlega karze więzienia lub więzienia dożywotniego albo karze śmierci.

(2) Tej samej karze podlega, kto, oddając usługi władzy polskiej, wprowadza ją w błąd przez zatajenie przed nią okoliczności istotnej z działalności swej w stosunku do rządu państwa obcego.

Art. 10.

Kto publicznie rozpowszechnia wiadomości, dokumenty lub inne dane dotyczące obrony Państwa lub jego sił zbrojnych, których rozpowszechnianie może zagrażać interesom obrony Państwa albo co do których wydany został zakaz rozpowszechniania,
podlega karze więzienia do lat 5.

Art. 11.

(1) Kto w celu popełnienia przestępstwa określonego w art. 1, 2 lub 8 wchodzi w porozumienie z innymi osobami,
podlega karze więzienia.

(2) Nie podlega karze, kto, wzięwszy udział w porozumieniu, doniesie o nim władzy, powołanej do ścigania przestępstw, zanim władza do-

wiedziała się o porozumieniu i zanim nastąpiły jakiegokolwiek ujemne skutki dla Państwa, życia ludzkiego lub mienia. Z bezkarności nie korzysta, kto doprowadził do powstania takiego porozumienia.

Art. 12.

Kto czyni przygotowania do popełnienia przestępstwa, określonego w art. 1, 2 lub 8,
podlega karze więzienia.

Art. 13.

(1) Kto, otrzymawszy w chwili, gdy można było zapobiec ujemnym skutkom, wiarogodną wiadomość o zamierzonym przestępstwie, określonym w art. 1, 2 lub 8, zaniecha zawiadomienia o tym władzy, powołanej do ścigania przestępstw,
podlega karze więzienia do lat 5 lub aresztu.

(2) Nie podlega karze, kto zaniecha zawiadomienia z obawy przed odpowiedzialnością karną grożącą jemu samemu albo jego małżonkowi, krewnym w linii prostej lub rodzeństwu.

ROZDZIAŁ II.

Przestępstwa przeciw porządkowi publicznemu.

Art. 14.

Kto przemocą lub groźbą karną wywiera wpływ na czynności wojewódzkiej, powiatowej, miejskiej lub gminnej rady narodowej, bądź tym czynnościami przeszkadza,
podlega karze więzienia.

Art. 15.

Kto udaremnia lub utrudnia wprowadzenie w życie reformy rolnej lub nawołuje do czynów, skierowanych przeciw jej wykonaniu, albo publicznie pochwała takie czyny,
podlega karze więzienia.

Art. 16.

Kto rozpowszechnia fałszywe wiadomości, mogące wyrządzić istotną szkodę interesom Państwa Polskiego bądź obniżyć powagę jego naczelnich organów,
podlega karze więzienia do 5 lat lub aresztu.

Art. 17.

(1) Kto złośliwie uchyla się od ciężącego na nim z mocy ustawy powszechnego obowiązku świadczenia rzeczowego albo spełnienie takiego obowiązku, ciężącego na innej osobie, utrudnia lub udaremnia albo publicznie nawołuje do uchylania się od obowiązku takiego świadczenia,
podlega karze więzienia do lat 5 lub aresztu.

(2) Kto, mając obowiązek ściągania świadczeń rzeczowych, obowiązku tego nie dopełnia
podlega karze więzienia.

Art. 18.

Kto publicznie łży, wyszydza lub poniża Naród Polski albo Państwo Polskie w okolicznościach, mogących wywołać szczególne zgorzienie lub oburzenie,

podlega karze więzienia do lat 10.

Art. 19.

Kto publicznie łży, wyszydza lub poniża ustrój Państwa Polskiego albo pochwała faszyzm lub jakkolwiek jego odmianę albo zbrodnie faszystowskie lub też publicznie nawołuje do ich popełniania, bądź do wprowadzenia w Polsce instytucji o celach faszystowskich,

podlega karze więzienia do lat 10.

Art. 20.

Kto bierze udział w związku o celach faszystowskich albo nawołuje do zakładania takiego związku lub brania w nim udziału,

podlega karze więzienia.

Art. 21.

(1) Kto publicznie nawołuje do waśni narodowościowych, wyznaniowych lub rasowych albo je pochwała,

podlega karze więzienia do lat 5.

(2) Kto publicznie łży, wyszydza lub poniża grupę ludności albo poszczególną osobę z powodu przynależności narodowościowej, wyznaniowej lub rasowej,

podlega karze więzienia do lat 5 lub aresztu.

Art. 22.

Kto dopuszcza się czynu przestępnego skierowanego przeciwko grupie ludności lub poszczególniej osobie z powodu przynależności narodowościowej, wyznaniowej lub rasowej, jeżeli z czynu tego wynika śmierć lub ciężkie uszkodzenie ciała albo nastąpiło zakłócenie normalnego toku życia publicznego lub zagrożenie bezpieczeństwa powszechnego.

podlega karze więzienia na czas nie krótszy od lat 3 lub dożywotnio albo karze śmierci.

Art. 23.

Kto bierze udział w porozumieniu, mającym na celu popełnienie przestępstwa, określonego w art. 22; albo w zbiegowisku publicznym, które wspólnymi siłami dopuszcza się takiego przestępstwa,

podlega karze więzienia.

Art. 24.

Kto wbrew swemu obowiązkowi nie przeciwdziała popełnieniu przestępstwa, określonego w art. 22 lub 23,

podlega karze więzienia do lat 5 lub aresztu.

ROZDZIAŁ III.

Przestępstwa przeciw interesom gospodarczym Państwa.

Art. 25.

Kto umyślnie w zakładach państwowych lub samorządowych albo działających z udziałem finansowym lub pod zarządem Państwa lub samorządu, bądź też prowadzonych przez przedsiębiorstwa państwowe lub samorządowe albo przez instytucje prawa publicznego lub spółdzielnie:

1) obniża poziom wytwórczości przez pogorszenie jakości wytworów lub przez zmniejszenie wydajności pracy własnej albo podwładnego personelu lub

2) uchylając się od wykonania ciążącego na nim obowiązku przedsięwzięcia należytych starań o urządzenie techniczne zakładu albo o jego surowce lub towary, pogarsza znacznie stan tych urządzeń albo marnotrawi surowce lub towary,

podlega karze więzienia.

Art. 26.

Kto wbrew zarządzeniu władzy lub uprawnionego organu wprowadza do wolnego obrotu handlowego towary przeznaczone do planowego rozdziału między ludność,

podlega karze więzienia do lat 5 lub aresztu.

Art. 27.

(1) Kto działa na szkodę interesu publicznego w zakresie planowego rozdziału towarów między ludność przez niedopełnienie zleconych mu czynności albo przez rozporządzenie towarami niezgodnie ze zleceniem lub obowiązującymi przepisami,

podlega karze więzienia do lat 5 lub aresztu.

(2) Jeżeli sprawca działa w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dla siebie lub innej osoby,

podlega karze więzienia.

Art. 28.

Kto, będąc przełożonym albo pracodawcą, złośliwie lub uporczywie uchyla się od wykonania ciążącego na nim ustawowego lub społecznego obowiązku dbałości o dobro pracowników i przez to naraża ich na szkodę,

podlega karze więzienia do lat 5 lub aresztu.

Art. 29.

(1) Kto przywłaszcza lub zabiera w celu przywłaszczenia cudze mienie ruchome pozbawione należytej ochrony w związku z wojną lub na skutek innego nadzwyczajnego zdarzenia,

podlega karze więzienia.

(2) W przypadkach mniejszej wagi sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a gdy sprawca z nędzy zabrał celem użycia małej wartości przedmiot pierwszej potrzeby — nawet od kary uwolnić.

ROZDZIAŁ IV.

Przestępstwa urzędnicze.

Art. 30.

(1) Odpowiedzialności karnej, przewidzianej dla urzędników, ulegają oprócz osób wymienionych w art. 292 kodeksu karnego 1932 r. nadto funkcjonariusze przedsiębiorstw państwowych lub samorządowych albo działających z udziałem finansowym Państwa lub samorządu albo znajdujących się pod zarządem państwowym lub samorządowym, a nadto organizacji mających zleczone czynności w zakresie zarządu państwowego lub samorządowego.

(2) Narówni z osobami wymienionymi w ust. (1) odpowiedzialności karnej ulegają członkowie władz i funkcjonariusze spółdzielni oraz związku rewizyjnego spółdzielni.

Art. 31.

Kto, powołując się na swój wpływ na urzędnika (art. 30), podejmuje się pośrednictwa w załatwieniu przy jego pomocy sprawy urzędowej i za to przyjmuje dla siebie lub innej osoby korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę, bądź takiej korzyści żąda, podlega karze więzienia.

Art. 32.

Nie podlega karze, kto na żądanie udzielił lub obiecał udzielić urzędnikowi (art. 30) albo innej osobie korzyści majątkowej lub osobistej w związku z jego urzędowaniem, jeżeli powiadomił o tym władzę powołaną do ścigania przestępstw, zanim władza ta dowiedziała się o tym, lub najpóźniej przy pierwszym przesłuchaniu w toku postępowania karnego ujawnił prawdę.

ROZDZIAŁ V.

Przepisy końcowe.

Art. 33.

Jeżeli, ze zbrodni lub umyślnego występku wynika lub wyniknąć mogła szkoda w zakresie prawidłowego funkcjonowania środków komunikacji publicznej lub bezpieczeństwa osób lub mienia w związku z przewozem takimi środkami sąd, gdy za dane przestępstwo ustawa przewiduje karę niższą, wymierza karę więzienia.

Art. 34.

(1) W razie skazania na karę śmierci sąd orzeka przepadek całego majątku skazanego.

(2) W razie skazania na karę więzienia sąd może orzec utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych oraz przepadek majątku skazanego w całości lub określonego przedmiotu majątkowego.

(3) W razie skazania na karę śmierci lub na karę więzienia sąd może ponadto orzec przepadek majątku osób pozostających ze skaza-

nym w faktycznej wspólności małżeńskiej lub rodzinnej, z wyłączeniem jednak majątku tych osób pochodzącego z ich dorobku własnego lub spadku albo darowizny, nie pochodzącej od skazanego.

(4) Przepadły majątek przechodzi na własność Skarbu Państwa.

Art. 35.

(1) Przestępstwa, przewidziane w rozdziale I niniejszego dekretu, oraz zbrodnie stanu, określone w art. 85—88 i 102 § 2 kodeksu karnego Wojska Polskiego, podlegają właściwości sądów wojskowych także w stosunku do osób ulegających odpowiedzialności karnej w myśl przepisów kodeksu karnego powszechnego.

(2) Sprawy o przestępstwa przewidziane w dekrete niniejszym, o ile sprawca nie podlega odpowiedzialności przed sądami wojskowymi, rozpoznają sądy okręgowe w składzie jednego sędziego, jako przewodniczącego, i dwóch ławników, wyznaczonych przez prezydium wojewódzkiej rady narodowej, właściwej ze względu na siedzibę sądu okręgowego.

(3) Ławnicy w sprawowaniu swego urzędu są niezawisli i podlegają tylko ustawom,

(4) W każdym sądzie okręgowym tworzy się wydział powołany do rozpoznawania spraw, określonych w ust. (2).

(5) Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości określi bliżej tryb powoływania ławników oraz ich prawa i obowiązki.

Art. 36.

(1) Sądy wojskowe stosują do przestępstw, objętych niniejszym dekretem, przepisy części ogólnej kodeksu karnego Wojska Polskiego, o ile przepisy dekretu niniejszego nie stanowią inaczej.

(2) Karę więzienia za przestępstwa, określone w dekrete niniejszym, wymierza się w granicach od 6 miesięcy do lat 15, a karę aresztu od tygodnia do lat 5, również gdy orzekają sądy wojskowe.

Art. 37.

(1) W sprawach o przestępstwa, określone w dekrete niniejszym, o ile należą do właściwości sądów wojskowych, postępowanie przygotowawcze prowadzi organa bezpieczeństwa publicznego, jeżeli nie zostało lub nie zostanie wszczęte postępowanie przez prokuratora wojskowego.

(2) Nad postępowaniem przygotowawczym, prowadzonym przez organa bezpieczeństwa publicznego, sprawuje nadzór prokurator.

(3) Po ukończeniu postępowania przygotowawczego organa bezpieczeństwa publicznego przesyłają akta sprawy właściwemu prokuratorowi wojskowemu.

Art. 38.

W sprawach o przestępstwa, objęte dekretem niniejszym, a nie należące do właściwości sądów wojskowych, postępowanie toczy się według przepisów kodeksu postępowania karnego, z następującymi zmianami:

1) przepisy art. 37 dekretu niniejszego mają odpowiednie zastosowanie;

2) w postępowaniu przygotowawczym, prowadzonym przez organa bezpieczeństwa publicznego:

- a) organa bezpieczeństwa publicznego zawiadamiają niezwłocznie prokuratora o rozpoczęciu każdego dochodzenia,
- b) odmowa ścigania lub umorzenie dochodzenia przez organa bezpieczeństwa publicznego wymaga zgody prokuratora,
- c) postanowienia w przedmiocie zastosowania środków zapobiegawczych, wszczęcia śledztwa, przedłużenia w toku dochodzenia aresztu oraz orzekanie o przepadku kaucji lub ściągnięciu sumy poręczenia wydaje prokurator,
- d) oficerowie śledczy bezpieczeństwa publicznego korzystają z praw służących według kodeksu postępowania karnego sędziom śledczym z wyjątkiem prawa wydawania postanowień, przewidzianych pod literą c);

3) w toku postępowania przygotowawczego prokurator korzysta z praw, które służą według kodeksu postępowania karnego zarówno prokuratorowi jak i sędziemu śledczemu;

4) w zakresie środków odwoławczych:

- a) zażalenia na postanowienia sądu okręgowego rozstrzyga ostatecznie sąd okręgowy w składzie dwóch sędziów i trzech ławników — w przypadkach, w których według przepisów kodeksu postępowania karnego zażalenia rozstrzyga sąd apelacyjny,
- b) zażalenia na postanowienia i zarządzenia prokuratora rozstrzyga ostatecznie sąd okręgowy,
- c) od wyroków sądów okręgowych służy stronom tylko kasacja do Sądu Najwyższego,
- d) jeżeli Sąd Najwyższy uznał, że nie ma obrazy przepisów postępowania sądowego, określonej w art. 514 i 515 kodeksu postępowania karnego, a zachodzi nieprawidłowe zastosowanie ustawy przy określeniu przestępstwa i wymierzeniu kary, może wyrok uchylić i sam orzec co do istoty sprawy zamiast przekazania jej do ponownego

rozpoznania; Sąd Najwyższy nie jest związany w tym przypadku karą orzeczoną w wyroku zaskarżonym, jest natomiast związany stanem faktycznym ustalonym w tymże wyroku; przepis art. 500 lit. a) kodeksu postępowania karnego stosuje się odpowiednio,

e) poza przypadkami, przewidzianymi w kodeksie postępowania karnego, Sąd Najwyższy uchyla wyrok sądu okręgowego, jeżeli powźmie poważne wątpliwości co do prawidłowości ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku;

4) jeżeli wyrok wydał Sąd Najwyższy stosownie do pkt 4) lit. d), o wznowieniu postępowania orzeka tenże Sąd.

Art. 39.

(1) Sprawy, w których akt oskarżenia wpłynął do sądu przed wejściem w życie niniejszego dekretu, toczą się do końca według dotychczasowych przepisów procesowych.

(2) Postępowanie wznowione w sprawach rozpoznawanych według przepisów dotychczasowych toczy się po myśli przepisów dekretu niniejszego.

Art. 40.

Z dniem wejścia w życie niniejszego dekretu tracą moc obowiązującą:

1) dekret Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 30 października 1944 r. o ochronie Państwa (Dz. U. R. P. Nr 10, poz. 50);

2) dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 listopada 1938 r. o ochronie niektórych interesów Państwa (Dz. U. R. P. Nr 91, poz. 623);

3) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o niektórych przestępstwach przeciwko bezpieczeństwu Państwa (Dz. U. R. P. Nr 94, poz. 851).

Art. 41.

Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrom: Sprawiedliwości, Obrony Narodowej i Bezpieczeństwa Publicznego.

Art. 42.

Dekret niniejszy wchodzi w życie po upływie 10 dni od dnia ogłoszenia.

Prezydent Krajowej Rady Narodowej
Bolesław Bierut

Prezes Rady Ministrów
w/z Władysław Gomułka

Minister Sprawiedliwości
Henryk Świątkowski

Minister Obrony Narodowej
Michał Żymierski
Marszałek Polski

Minister Bezpieczeństwa Publicznego
Stanisław Radkiewicz